

# پی‌جویی جرائم اقتصادی و قاچاق کالا و ارز

مؤلف: سهراب بهرامی

www.ketab.ir

توزیع و استفاده از این کتاب درون سازمانی است.

(محرمانه)

دانشگاه علوم انتظامی امین

۱۴۰۰

مؤلف: سہراب بہرامی  
 ویراستار علمی: دکتر عبداللہ ہندیانی  
 ویراستار ادبی: محسن میرزاخانہ  
 صفحہ اُرا: زہرا طاہری  
 چاپ یکم: تابستان ۱۴۰۰  
 شمارگان: ۵۰۰ نسخہ  
 قیمت: ۶۵۰۰۰ ریال

حق هرگونه چاپ و انتشار بدون مجوز از ناشر پیگرد قانونی دارد.

سرشناسه: بهرامی، سهراب، ۱۳۵۴ -  
عنوان و نام پدیدآور: پی جویی جرایم اقتصادی و قاچاق کالا و ارز، سهراب بهرامی.  
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین، انتشارات، ۱۴۰۰.  
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۳-۵۵۳-۱  
وضعیت فهرست نویسی: فیپا  
موضوع: جرایم اقتصادی — ایران  
موضوع: جرایم اقتصادی — ایران — پرسش ها و پاسخ ها  
موضوع: \*Economic offences -- Iran -- Questions and answers  
موضوع: قاچاق — ایران — پی جویی  
موضوع: پول شویی — ایران — پی جویی  
موضوع: شرکت های چندملیتی — امور مالی  
موضوع: International business enterprises -- Finance  
موضوع: جعل — پی جویی  
شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی امین. انتشارات  
رده بندی کنگره: HV۶۷۷۱  
رده بندی دیویی: ۳۶۴/۱۶۸۰۹۵۵  
شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۰۸۲۹۴  
وضعیت رکورد: فیپا

سرعت شتابان علم و فناوری همراه با گسترش روزافزون آن به خصوص علوم و فنون مرتبط با دانش پلیسی و به تبع آن، واگذاری مأموریت‌ها و وظایف جدید به افسران پلیس، ما را بر آن می‌دارد برای همراهی با کاروان رشد و توسعه، با نگاه نوین و عالمانه به این مقوله نگرینسته و در این رهگذر از اندوخته‌های علمی اندیشمندان و صاحب‌نظران بهره‌مند شویم.

در قرن حاضر که عصر دانایی و اصالت دانش می‌باشد، حوزه علوم تخصصی پلیس توانسته است به تناسب نیازهای فراوان بشری و ارتقای توقعات و انتظارات انسانی، گام‌های اساسی برداشته و به پیشرفت‌های زیادی نائل آید. دانشگاه علوم انتظامی امین به‌عنوان تنها مؤسسه آموزش عالی تربیت افسران پلیس در نظام مقدس جمهوری اسلامی و همچنین مرکز ثقل دانش، بینش و مهارت در علوم پلیسی با دارا بودن دانشکده‌های تخصصی مربوط، وظیفه آموزش و تربیت افسران متخصص را بر عهده دارد.

این دانشگاه علاوه بر بهره‌گیری از دانش موجود در دنیا، به تناسب و اقتضای بومی، با استفاده از نظرات حوزه‌های تخصصی پلیس، دست به تولید دانش رده و با تدوین و تألیف منابع آموزشی مورد نیاز، خلأهای علمی خود را پوشش می‌دهد.

دانشگاه علوم انتظامی امین با تقویت ادبیات و دانش انتظامی، زمینه‌های رشد و توسعه آموزش دانشجویان رشته‌های تخصصی را فراهم کرده است تا پاسخ‌گوی نیازها و انتظارات روزافزون جامعه در حوزه علوم پلیسی باشد. کتابی که پیش روی شما خواننده گرامی قرار دارد، حاصل همین ایده بوده و به دانشجویان عزیز دانشگاه علوم انتظامی امین، همکاران، اندیشمندان و علاقه‌مندان تقدیم می‌شود و انتظار می‌رود که با ارائه نظرات اصلاحی خود معاونت تربیت و آموزش دانشگاه را در راستای ارتقا و بهبود کیفی کتاب یاری کنند.

# فهرست

## فصل اول: کلیاتی از جرائم اقتصادی و آشنایی با شرکت‌های چندملیتی

|         |                                                          |
|---------|----------------------------------------------------------|
| ۱۴..... | مقدمه                                                    |
| ۱۵..... | کلیاتی از جرائم اقتصادی                                  |
| ۱۵..... | آشنایی با مبانی، مفاهیم، تعاریف و اصطلاحات جرائم اقتصادی |
| ۱۵..... | آشنایی با مبانی جرائم اقتصادی                            |
| ۱۷..... | مفاهیم، تعاریف و اصطلاحات جرائم اقتصادی                  |
| ۱۷..... | مفاهیم و تعاریف جرائم اقتصادی                            |
| ۲۰..... | تعریف مبتنی بر عامل اقتصادی                              |
| ۲۳..... | مصادیق جرائم اقتصادی                                     |
| ۲۴..... | پول شویی                                                 |
| ۲۴..... | اختلاس                                                   |
| ۲۵..... | رشاء و ارتشاء                                            |
| ۲۵..... | فرار مالیاتی                                             |
| ۲۵..... | قاچاق ارز و کالا                                         |
| ۲۶..... | جعل اسکناس                                               |
| ۲۶..... | رانت                                                     |
| ۲۶..... | احتکار                                                   |
| ۲۷..... | کلاهبرداری بزرگ                                          |
| ۲۷..... | اخلال در گمرک                                            |
| ۲۷..... | اخلال در صادرات و واردات                                 |

|    |       |                                                         |
|----|-------|---------------------------------------------------------|
| ۲۸ | ..... | فاچاق میراث فرهنگی                                      |
| ۲۸ | ..... | تعریف جرم اقتصادی                                       |
| ۳۶ | ..... | نظریه ها                                                |
| ۳۶ | ..... | نظریه های اقتصادی                                       |
| ۳۶ | ..... | دلایل ارتکاب جرم از دیدگاه این نظریه                    |
| ۳۷ | ..... | علل بروز جرائم اقتصادی                                  |
| ۳۹ | ..... | عوامل مؤثر بر بروز فساد مالی                            |
| ۴۰ | ..... | زمینه های بروز مفاسد اقتصادی از دیدگاه آیات و روایات    |
| ۴۰ | ..... | مهم ترین عوامل مؤثر بر گسترش فساد                       |
| ۴۰ | ..... | دلایل عمده رشد فساد مالی و اقتصادی                      |
| ۴۱ | ..... | عوامل آموزشی و جنبه های رفتاری                          |
| ۴۱ | ..... | ابزارهای فساد مالی                                      |
| ۴۲ | ..... | آثار جرائم اقتصادی                                      |
| ۴۵ | ..... | ضرورت مطالعه جرائم اقتصادی                              |
| ۴۵ | ..... | مقایسه تطبیقی جرم اقتصادی با سایر جرائم                 |
| ۴۵ | ..... | تفاوت جرائم اقتصادی و جرائم علیه اموال                  |
| ۴۶ | ..... | تفاوت جرائم اقتصادی و جرائم و مفاسد مالی                |
| ۴۷ | ..... | معیارهای جرم شناسی (تفکیک) جرائم اقتصادی از جرائم عمومی |
| ۵۰ | ..... | آشنایی با نقش شرکت های چندملیتی در جرائم اقتصادی        |
| ۵۱ | ..... | تاریخچه فعالیت شرکت های چندملیتی                        |
| ۵۵ | ..... | شرکت های چندملیتی فعال در ایران                         |
| ۵۸ | ..... | سؤال های فصل اول                                        |

## فصل دوم: بررسی پول شویی و اختلاس و اخلال در نظام پولی و ارزی

|    |       |                                              |
|----|-------|----------------------------------------------|
| ۶۰ | ..... | تعریف پول شویی در کنوانسیون پالرمو ۲۰۰۰      |
| ۶۲ | ..... | تعریف پول شویی از دیدگاه قوانین داخلی        |
| ۶۲ | ..... | عناصر تشکیل دهنده جرم پول شویی               |
| ۶۴ | ..... | بررسی عنصر مادی جرم پول شویی در قوانین داخلی |

|                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| عنصر روانی.....                                                                               | ۶۶  |
| مبانی حرمت و جرم‌انگاری پول‌شویی در فقه جزایی.....                                            | ۶۷  |
| جرم‌انگاری پول‌شویی تحت عناوین فقهی.....                                                      | ۶۷  |
| جرم‌انگاری پول‌شویی به عنوان یک جرم فقهی مستقل.....                                           | ۶۷  |
| اصول مخدوش در روند جرم‌انگاری پول‌شویی.....                                                   | ۷۱  |
| جرم پول‌شویی در قانون مبارزه با پول‌شویی.....                                                 | ۷۳  |
| اختلال در نظام پولی و ارزی کشور از راه قاچاق ارز، ضرب سکه قلب، جعل اسکناس و اوراق بهادار..... | ۸۲  |
| اختلال در نظام پولی و ارز.....                                                                | ۸۲  |
| بررسی اختلاس در قوانین موضوعه و نحوه پی‌جویی آن از راه بازسازی روند اقدامات.....              | ۸۹  |
| تعریف اختلاس از لحاظ حقوقی.....                                                               | ۹۲  |
| مجازات جرم اختلاس.....                                                                        | ۹۳  |
| قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح- ارتشاء، اختلاس و اخاذی.....                                  | ۹۴  |
| مهم‌ترین شیوه و شگردهای اختلاس.....                                                           | ۹۷  |
| تعلق مال به دولت.....                                                                         | ۹۹  |
| وصف و خصوصیت مرتکب.....                                                                       | ۱۰۱ |
| مفهوم شخص در حکم مستخدم دولت.....                                                             | ۱۰۴ |
| رکن معنوی.....                                                                                | ۱۰۵ |
| چگونگی سوءاستفاده از پوشش شرکت‌های تجاری در جرائم اقتصادی و اختلاس.....                       | ۱۰۹ |
| سؤال‌های فصل دوم.....                                                                         | ۱۱۴ |

### فصل سوم: بررسی قاچاق کالا و ارز در قوانین موضوعه

|                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| بررسی قاچاق کالا و ارز در قوانین موضوعه و نحوه پی‌جویی از راه بازسازی روند اقدامات..... | ۱۱۶ |
| علل پیدایش قاچاق کالا و ارز.....                                                        | ۱۱۶ |
| پیامدهای قاچاق.....                                                                     | ۱۱۸ |
| تبیین صلاحیت‌های سازمان تعزیرات در رسیدگی به پرونده‌های قاچاق کالا و ارز.....           | ۱۱۹ |
| راهبرد و اختیارات در مبارزه با قاچاق کالا و ارز.....                                    | ۱۳۴ |
| راهبرد حمایت از صنایع و تولیدات داخلی.....                                              | ۱۳۴ |
| راهبرد اصلاح ساختار سازمانی.....                                                        | ۱۳۵ |

|     |                                                                 |
|-----|-----------------------------------------------------------------|
| ۱۲۶ | ..... راهبرد پیشگیری از وقوع جرم                                |
| ۱۲۷ | ..... راهکارهای افزایش ریسک قاچاق                               |
| ۱۲۷ | ..... تدابیر پیش گیرنده از پدیده قاچاق                          |
| ۱۲۸ | ..... تدابیر کنترلی پدیده قاچاق                                 |
| ۱۲۸ | ..... برخی قوانین و مقررات مرتبط با قاچاق کالا و ارز            |
| ۱۳۰ | ..... تعریف قاچاق کالا و ارز                                    |
| ۱۳۰ | ..... عناصر تشکیل دهنده جرم قاچاق: قانونی، مادی، معنوی یا روانی |
| ۱۳۲ | ..... آشنایی با انواع قاچاق کالا و نحوه استفاده از اسناد مثبت   |
| ۱۳۲ | ..... قاچاق ارز                                                 |
| ۱۳۳ | ..... قاچاق کالای گمرکی و تجاری                                 |
| ۱۳۵ | ..... قاچاق آثار ملی و عتیقه جات                                |
| ۱۳۷ | ..... قاچاق مواد افیونی و مخدر                                  |
| ۱۳۸ | ..... قاچاق اشخاص                                               |
| ۱۳۹ | ..... مصادیق قاچاق کالا و ارز                                   |
| ۱۴۱ | ..... نحوه سوءاستفاده از اسناد مثبت گمرکی                       |
| ۱۴۱ | ..... ضرورت مبارزه با قاچاق کالا                                |
| ۱۴۹ | ..... سؤال های فصل سوم                                          |

### فصل چهارم: بررسی جعل و کلاهبرداری، انواع آن و نحوه پی جویی آن ها

|     |                                                                                               |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۵۲ | ..... بررسی جعل در قوانین موضوعه و نحوه سوءاستفاده از آن راه مصادیق پرونده ای                 |
| ۱۵۲ | ..... تعریف لغوی و اصطلاحی جعل                                                                |
| ۱۵۲ | ..... ارکان جعل و تزویر                                                                       |
| ۱۵۳ | ..... مصادیق جرم جعل                                                                          |
| ۱۵۴ | ..... آشنایی با انواع جعل و نحوه پی جویی آن ها از راه مصادیق پرونده ای و بازسازی روند اقدامات |
| ۱۵۶ | ..... شرایط تحقق جرم جعل                                                                      |
| ۱۵۶ | ..... وجود افتراق جعل و کلاهبرداری در استفاده از نوشته                                        |
| ۱۵۷ | ..... جعل مادی و انواع آن                                                                     |
| ۱۵۷ | ..... جعل مفادی یا معنوی و انواع آن                                                           |

|     |                                                                                   |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------|
| ۱۵۸ | تفاوت جعل مادی و جعل معنوی                                                        |
| ۱۵۹ | مصادیق جعل                                                                        |
| ۱۶۱ | جرم جعل عنوان                                                                     |
| ۱۶۶ | نتیجه در جرم جعل                                                                  |
| ۱۶۷ | شروع به جعل                                                                       |
| ۱۶۷ | جعل در دیگر قوانین                                                                |
| ۱۶۸ | استفاده از سند مجعول                                                              |
| ۱۶۸ | تحقق جرم استفاده از سند مجعول                                                     |
| ۱۶۸ | نحوه اثبات جعلی بودن یک سند در دادگاه                                             |
| ۱۷۰ | ارکان تحقق جعل                                                                    |
| ۱۷۲ | راه‌های تشخیص اصالت اسناد توسط دادگاه                                             |
| ۱۷۵ | مفهوم جعل و شیوه طرح ادعا از راه پرونده‌ای و بازسازی                              |
| ۱۷۶ | اقسام دعوای جعل                                                                   |
| ۱۷۶ | ۱- دعوای کیفری جعل                                                                |
| ۱۷۶ | ۲- دعوای حقوقی جعل (اصلی)                                                         |
| ۱۷۷ | ادعای جعل تبعی                                                                    |
| ۱۷۷ | انواع دعوای جعل تبعی                                                              |
| ۱۷۹ | نمونه پرونده جعل و نحوه رسیدگی و تعقیب آن                                         |
| ۱۷۹ | تحقیقات دادرسی                                                                    |
| ۱۸۰ | رسیدگی در دادگاه                                                                  |
| ۱۸۱ | رای دادگاه                                                                        |
| ۱۸۲ | تحلیل رای                                                                         |
| ۱۸۳ | بررسی کلاهبرداری در قوانین موضوعه و نحوه سوءاستفاده از آن از راه مصادیق پرونده‌ای |
| ۱۸۳ | کلاهبرداری در قوانین موضوعه                                                       |
| ۱۸۴ | تعریف قانونی و جامع                                                               |
| ۱۸۴ | شروع جرم کلاهبرداری در قانون مجازات جدید                                          |
| ۱۸۷ | عناصر تشکیل دهنده جرم کلاهبرداری                                                  |
| ۱۸۷ | عنصر قانونی                                                                       |